

Aguait o cerca (¿acecho o rececho) del futur?

MARC CASTELLNOU I ROBERT SAVÉ

Marc Castellnou és el responsable de l'Àrea GRAF dels Bombers de la Generalitat de Catalunya, i Robert Savé és investigador emèrit de l'IRTA.

Totes les Notes »

por Marc Castellnou i Robert Savé març 24, 2026 2:49 pm

Estem des de sempre en un mon en continu canvi, amb una gran incertesa del que, quan i com es produiran, tanmateix en els darrers temps **degut a la gran quantitat d'energia incorporada en el sistema terra, per l'acció humana, aquests canvis i les incerteses associades son majors, i els cignes negres, que hi són, però que tardàvem en trobar, cada cop apareix més aviat i recurrentment.**

Els sistemes ecològics es basen en equilibris subtils o no, entre molts elements en situacions i moments distints, però que a la fi ~~generen moments~~ [SUBSCRIU-TE A LA REVISTA](#) complexes i impredecibles.

Tanmateix, hi ha fenòmens visibles i ben coneguts, com quan la demanda de nutrients, o d'aigua o radiació, o el conjunt ponderat dels mateixos no es compensada, primer el sistema es debilita i a la fi col·lapsa, originant caos i uns nous sistemes, [mitjançant transicions complexes i complicades](#) .

En ecologia aquest procés es denomina transició (ara també es fa servir en ciències socials), és el que permet valorar per exemple, que després de l'abandonament agrícola s'arribarà altre cop a un bosc, però en quants anys, afectarà el tipus de conreu que si feia, serà el mateix tipus de bosc que hi havia abans del conreu...i si entremig es pasturava o hi ha grans i negatius fenòmens meteorològics, o canvis en la urbanització de la zona o les seves rodalies...?

“*Som com voler ser*“, va dir Martí Pol i no serem pas nosaltres qui el contradiguem, i més des de la nostra absoluta admiració vers la seva obra. Tanmateix, va deixar de puntualitzar el temps, la direcció i el camí seleccionat que cal recórrer per arribar a ser el que volem ser.

Així, seguim al mateix autor, cal considerar la quarta dimensió, el temps, ja que com ens diu Martí Pol en el poema la Casa del llibre, L'àmbit de tots els àmbits (1980), “*De nosaltres depèn que el pas del temps, no malmeti els senyals que hi ha escrits a les pedres, i que l'hoste que els anys anuncien no trobi la casa abandonada, i fosca, i trista*”.

En altres paraules, potser ja hem sigut prou descriptius dels fenòmens que ens afecten , i ara cal ser prescriptius, vers els que ens afectaran

Hi ha prou coneixement acumulat, per la qual cosa, encara que la incertesa pot fer por, amb coneixement, treball plural i coral, sobrietat i sentit comú, es

poden i podran generar solucions per mantenir sistemes funcionals, encara que potser, segurament, aquest funcionalisme no serà el que es voldria no per condicions socioeconòmiques, que també, sinó simplement per poder desenvolupar una vida activa i positiva a nivell individual, social i de paisatge.

Així, segurament davant la realitat climàtica, conseqüència del canvi global, i la incertesa associada, potser calen actuacions més preventives, amb menys rutines i/o improvisació, tractant de ser més properament prescriptius, la qual cosa comporta una valoració de potencials objectius, la ponderació entre els mateixos, i a la fi l'elecció dels més potencialment interessants, i així fer plantejaments d'aplicació i estudi, respecte de com arribar-hi en les millors condicions temporals, socials, econòmiques....

En aquest context, la modelització de ben segur serà una eina important per valorar l'on, quan, amb quina intensitat potencial, i perquè es desenvoluparà alguna incidència en el sector agroforestal, cosa que permetrà prevenció i/o rapidesa en l'actuació, especificitat, eficiència i sobrietat als mitjans emprats en la lluita contra els estressos ambientals.

Però es el que realment es vol, es la millor opció ser reactius davant dels canvis, o cal apostar decididament per ser actius, des de abans dels seus moments inicials?

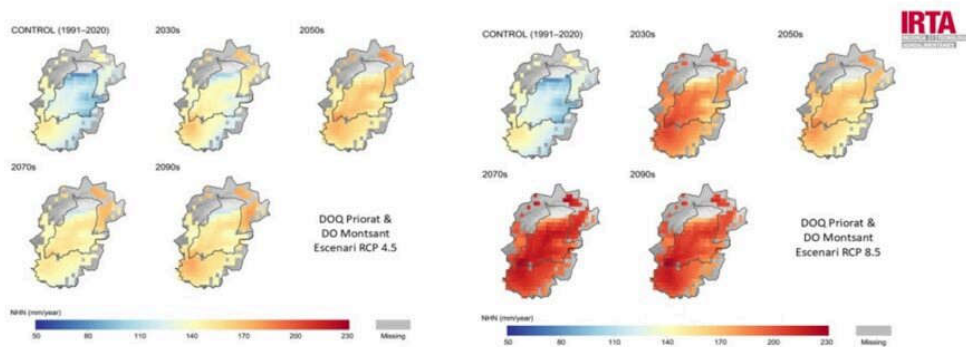
Tenir i plantejar dubtes no és inseguretats, és reconèixer el que no se sap, cosa que mai te que ser excusa per no discutir [opcions de canvi, que afavoreixin la funcionalitat dels sistemes, en aquest cas el agroforestal, a la fi el territori.](#)

Potser es el moment, de valorar tot el que s'ha fet i es fa, per conèixer el futur, però sobretot, es temps de pensar com dissenyar-lo, i de fer per desenvolupar vies per arribar-hi. En llenguatge de cacera, cal decidir entre l'aguait o la cerca (*acecho o rececho*) del futur.

L'exemple de continuació mostra quines seran les necessitats d'aigua per dos territoris vitivinícoles situats al sud de Catalunya al llarg del segle XXI

SUBSCRIU-TE A LA REVISTA

IMPACTE DEL CANVI CLIMATIC EN LES NECESSITATS HIDRIQUES NETES EN LA DOQ PRIORAT I LA DO MONTSANT

S'estima un augment de les necessitats hídriques netes per dècada entre el 4,4–5% (RCP 4.5) i 11,3–12% (RCP 8.5) per al Priorat, i entre el 3,1–4,3% i 8,3–11% per al Montsant.

Aquest increment és atribuïble a l'augment de l'evapotranspiració potencial (ETP) per l'increment de temperatura mitjana, el que augmenta les necessitats d'aigua de les plantes, i la irregularitat de les precipitacions, que provoca sequeres llargues i per tant disminueix l'aigua disponible al sòl per cobrir la creixent demanda

Programa de seguiment i gestió agronòmica, per incrementar la resiliència al canvi climàtic del sector vitícola català en la DOQ Priorat i la DO Montsant. Desembre 2025. IRTA-INCAVI-METEOCAT-GENCAT

Gràfic que mostra l'augment de les necessitats hídriques a Catalunya degut al canvi climàtic.

Programa de seguiment i gestió agronòmica, per incrementar la resiliència al canvi climàtic del sector vitícola català en la DOQ Priorat i la DO Montsant. Desembre 2025. IRTA-INCAVI-METEOCAT-GENCAT

Resultats sens dubte interessants, que ajuden a plantejar solucions, actuacions d'una manera reactiva, acceptant a priori tot el que vindrà, [per anar actuant en paral·lel, per adaptar el sector a les noves realitats de mercat, de paisatge, de clima...](#)

Tanmateix, no sembla suficient, per encarar la incertesa associada a molts passos, situacions i accions associades al futur, i al camí per arribar-hi.

Sens dubte es difícil, molt, representar i considerar eficaçment els interessos de les persones que encara no han nascut, i societats, sectors, negocis, que no sabem si hi seran, i encara més fer-ho pensant en un mon, que d'una manera simple, alguns que els dissenyen ja no existiran, i alguns que hi viuran, ara no hi son.

I, sobretot, com va escriure Marti Pol, no oblidis que el teu temps és aquest temps que t'ha tocat viure, no un altre, i no desertis, orgullós i segur, quan et sentis cridat a prendre part, com tothom, en la lluita, doncs el teu lloc, només tu el pots omplir.

És dir tenim la responsabilitat ponderada per l'edat, per la vida viscuda que dona experiència, i per la joventut que dona força, de pensar el futur, tenint en compte el que han dit pensadors com Primo Levi, "*davant del desconeixement respecte del futur només hi ha les opcions de l'esperança i la de d'incertesa*", o l'intel·lectual anarquista del segle XIX Piotr Kropotkin "*les desesperades no es revolten, perquè la revolució és un acte d'esperança*", ponderant-ho pel que exclama Joan Margarit "*no m'interessen ni els somnis ni l'esperança perquè són mentida*", i per tant, el disseny del futur ens permet imaginar-nos en aquest potencial nou temps, mantenint la nostra edat i experiència actuals, i ens ajuda a pensar en les conseqüències de les nostres accions (i inaccions) del present.

Ens fa considerar com les decisions que prenem avui afectaran la vida dels que encara no han nascut, preguntant-nos, com serà i com voldríem que fos el món, quines decisions hauran estat encertades o no per aconseguir-ho?

Es un acte intel·lectual, de coneixement, de responsabilitat, de sentit comú, però sobretot es un compromís, que ens força si o si, a plantejar aquesta desconeguda realitat, per aleshores desenvolupar-la des de el present, es com una modelització inversa, ja que es just al contrari de construir el futur a partir del passat.

Aquesta generació de futur, te que fer-se considerant visions complexes (benestar social, funcionalitat ecosistèmica, salut global, reducció de litigis, sobrietat com a via per la justícia distributiva,...), junt a visions més simples (solucions tecnològiques de tota mena, viatges quasi impensables en relació al temps,...).

Possiblement aquestes dues visions respecte del futur, tenen una relació amb les edats dels proposants, ja que en els joves pot estar limitada per consideracions personals sobre les seves pròpies vides futures, mentre que en els més grans, que saben que és poc probable que siguin presents en aquest futur, poden pensar més lliurement sobre el que és millor per a la societat, sense que els interessos personals enterbolissin el seu judici. Això sovint condueix a propostes més radicals i innovadores per a un canvi positiu.

Es i te que ser, sens dubte, un enfocament col·laboratiu, que segons diferents pensadors com Richard Buckminster “*el millor camí per predir el futur, es dissenyar-lo*”, seguint tres passos concrets

Disseny Present: L'enfocament convencional de la planificació, en què una persona pensa en el futur des de la seva perspectiva actual. Si bé aquest procés inclou la previsió per mirar cap endavant i la retrospectiva per mirar enrere, la seva capacitat de disseny té limitacions inherents i s'utilitza principalment per establir una comprensió clara de les realitats actuals en lloc de dissenyar el futur des de perspectives presents.

Disseny Passat: Aquest procés va més enllà del simple estudi de la història, ja que implica la creació activa d'històries alternatives. En examinar les decisions de les generacions passades, implica imaginar visions i camins alternatius que es podrien haver pres. Es consideren tres tipus d'avaluacions: l'agraïment per les decisions de les generacions passades, l'avaluació crítica del que es podria haver fet de manera diferent i el reconeixement de les decisions que ja no són rellevants. En crear aquestes històries alternatives, contribueix a desenvolupar la nostra capacitat de pensar més enllà de les narratives històriques convencionals i imaginar diferents possibilitats.

Disseny Futur pròpiament dit: on els proposants es converteixen en persones futures imaginàries i creen “històries futures”, amb camins detallats des del present fins al futur que preveuen, inclosos els passos i les

transicions necessaris per assolir aquestes noves visions. Durant aquest procés, els participants tendeixen a trobar més punts en comú i mostren més disposició a arribar a compromisos que quan discuteixen les mateixes possibilitats futures des de la perspectiva del seu jo present.

Aquest disseny de futur, absolutament necessari per construir-lo resilient pel major nombre de persones, es simplement un intent d'organització del sistema terra...i més enllà.

El que es una fotesa, una error, un repte...es el debat històric entre aguit o cerca (acecho o rececho) de la caça, que aplicat a la generació de futur, ras i curt es pot reduir a, ens conformem amb el que vingui, o [tractem de promoure el millor per la majoria d'arreu?](#)

Sens dubte cal respondre amb llibertat, però cal que inclogui el compromís, sembla complexa, complicat, dur...però simplement es la vida. Gaudim-la, perquè la gaudeixin, i així fins més enllà.

► canvi climàtic, Montsant, Necessitats hidríques, Priorat, Sector vinícola, Vi

AVUI DESTAQUEM